

108. Perjantaina 18 päivänä syyskuuta 1998

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys vaalilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 4308

Hallituksen esitys 48/1998 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1998 vp
Lakialoite 47, 50/1998 vp
Toivomusaloite 2, 4—7/1995 vp, 1/1997 vp, 4/1998 vp

Ainoa käsittely

2) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1997 4310

Kertomus 7/1998 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 12/1998 vp

Mietintöjen pöydällepano

3) Ed. Kankaanniemen ja kymmenen muun edustajan allekirjoittama kirjelmä, joka sisältää muistutuksen valtioneuvoston jäsenen virkatoimen lainvastaisuudesta 4316

Perustuslakivaliokunnan mietintö 6/1998 vp

4) Hallituksen esitys laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta 4317

Hallituksen esitys 69/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 23/1998 vp

5) Hallituksen esitys laiksi arvonlisäverolain 79 ja 85 a §:n muuttamisesta 4317

Hallituksen esitys 33/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 24/1998 vp

6) Hallituksen esitys Australian kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ....

Hallituksen esitys 97/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 25/1998 vp

7) Hallituksen esitys Israelin kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ....

Hallituksen esitys 98/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 26/1998 vp

8) Hallituksen esitys laiksi väylämaksulain muuttamisesta ....

Hallituksen esitys 84/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 7/1998 vp

9) Hallituksen esitys konttilaiksi sekä turvallisista konteista tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ....

Hallituksen esitys 86/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 8/1998 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Törnqvist sekä edustajat Alaranta, Alho, Haatainen, Halonen, Huutola, Juhantalo, Kantalainen, Karhunen, Knaapi, Komi, Koskinen M., Laaksonen, Lehtosaari, Leppänen P., Lindroos, Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Myllyniemi, Peltomo, Pietikäinen S., Pohjola M., Rajamäki, Rantanen, Ryhänen, Saarinen, Sasi, Savela, Tahvanainen, Tiilikainen, Tiuri, Tulonen, Vuorensola, Wahlström ja Wide-roos.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Alho.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä muun syyn perusteella edustajat Alaranta, Juhantalo, Ryhänen, Vuorensola, Wahlström ja Wideroos.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 114—122.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 820, 823, 828, 831 ja 836.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys vaalilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 48/1998 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1998 vp
Lakialoite 47, 50/1998 vp
Toivomusaloite 2, 4—7/1995 vp, 1/1997 vp, 4/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on perustusvaliokunnan mietintö n:o 5. Eilen pidetyssä toisessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohdittaiseen käsittelyyn.

1—4 § hyväksytään keskustelutta.

5 §

Keskustelu:

Ed. **V i s t b a c k a :** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 5 § hyväksytään seuraavassa muodossa:

”5 §

Vaalipiirit eduskuntavaaleissa

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu läänijaon pohjalta seuraaviin vaalipiireihin:

[1) kuten valiokunnan mietinnössä]

2) Etelä-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Helsingin kaupunkia lukuun ottamatta lääninhallituslain (22/1997) perusteella määrätyt Etelä-Suomen lääniin kuuluvat kunnat;

3) Ahvenanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat lääninhallituslain perusteella määrätyt Ahvenanmaan lääniin kuuluvat kunnat;

4) Länsi-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat lääninhallituslain perusteella määrätyt Länsi-Suomen lääniin kuuluvat kunnat;

5) Itä-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat lääninhallituslain perusteella määrätyt Itä-Suomen lääniin kuuluvat kunnat;

6) Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat lääninhallituslain perusteella määrätyt Oulun lääniin kuuluvat kunnat;

7) Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat lääninhallituslain perusteella määrätyt Lapin lääniin kuuluvat kunnat.”

Ed. **V i r t a n e n :** Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Vistbackan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Vistbacka ed. Virtasen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Vistbackan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 10 ei-ääntä; poissa 44. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6 ja 7 § hyväksytään keskustelutta.

Uusi 8 §, jota ei ole mietinnössä

Keskustelu:

Ed. **V i s t b a c k a :** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiin lisätään seuraavan sisältöinen uusi 8 §:

”8 §

Vaalialueet europarlamenttivaaleissa

Ehdokkaiden asettamiseksi europarlamenttivaaleissa vaalialueittaisesti maa on jaettu 5 §:n mukaisten vaalipiirien perusteella seuraaviin vaalialueisiin:

1) eteläinen alue, johon kuuluvat Helsingin ja Etelä-Suomen vaalipiirit;

2) läntinen vaalialue, johon kuuluvat Ahvenanmaan ja Länsi-Suomen vaalipiirit;

3) itäinen vaalialue, johon kuuluu Itä-Suomen vaalipiiri;

4) pohjoinen vaalialue, johon kuuluvat Oulun ja Lapin vaalipiirit.”

Ed. **V i r t a n e n :** Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Vistbackan järkevää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Vistbacka ed. Virtasen kannattamana ehdottanut, että lakiin lisätään uusi 8 § hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”; ed. Vistbackan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 154 jaa- ja 2 ei-ääntä; poissa 43. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8 ja 9 § ja 1 luvun otsikko,
10—17 § ja 2 luvun otsikko,
18—29 § ja 3 luvun otsikko,
30—45 § ja 4 luvun otsikko,
46—66 § ja 5 luvun otsikko,
67—83 § ja 6 luvun otsikko,
84—99 § ja 7 luvun otsikko sekä
100—106 § ja 8 luvun otsikko ja I osan otsikko,

107 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 108—111 § ja 108 §:n edellä oleva alaotsikko, 112—118 § ja 112 §:n edellä oleva alaotsikko, 119 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 120—125 § ja 120 §:n edellä oleva alaotsikko sekä 126 § ja sen edellä oleva alaotsikko ja 9 luvun otsikko,

127 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 128—130 § ja 128 §:n edellä oleva alaotsikko, 131—136 § ja 131 §:n edellä oleva alaotsikko, 137—139 § ja 137 §:n edellä oleva alaotsikko, 140—142 § ja 140 §:n edellä oleva alaotsikko sekä 143 § ja sen edellä oleva alaotsikko ja 10 luvun otsikko,

144 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 145—150 § ja 145 §:n edellä oleva alaotsikko, 151—156 § ja 151 §:n edellä oleva alaotsikko sekä 157—159 § ja 157 §:n edellä oleva alaotsikko ja 11 luvun otsikko,

160 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 161 ja 162 § ja 161 §:n edellä oleva alaotsikko, 163 ja 164 § ja 163 §:n edellä oleva alaotsikko, 165—169 § ja 165 §:n edellä oleva alaotsikko, 170—175 § ja 170 §:n edellä oleva alaotsikko, 176 ja 177 § ja 176 §:n edellä oleva alaotsikko sekä 178—182 § ja 178 §:n edellä oleva alaotsikko ja 12 luvun otsikko ja II osan otsikko sekä

183—195 § ja 13 luvun otsikko sekä 196 ja 197 § ja 14 luvun otsikko ja III osan otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvien toisen lakiehdotuksen 3, 4, 6, 8 ja 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 2, 5, 7, 8, 11, 12 ja 16—18 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy perustuslakivaliokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1997

Ainoa käsittely
Kertomus 7/1998 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 12/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Käsitellessään Kelan kertomusta valiokunta otti kantaa myös mahdollisiin sosiaaliturvan väärinkäytöksiin. Erityisesti kokoomuksen ryhmäpuheenjohtaja ed. Zyskowitz on vaatinut voimakkaasti sosiaaliturvan epäiltyjä väärinkäyttäjää kuriin. On tietenkin selvää, että jos väärinkäytöksiä on, lakeja on noudatettava, mutta mielestäni ed. Zyskowitzillä on myöskin selvä taka-ajatus: Koko sosiaaliturva pitäisi pystyä ajamaan alas.

Lait on laadittu noudatettaviksi, ja niitä pitää valvoa myös sosiaaliturvan osalta. Niin sanotut sosiaaliturvan väärinkäytökset eivät taloudellisesti ole sellaista suuruusluokkaa, että niillä olisi todella olennaista merkitystä. Paljon suurempia asioita tässä salissa on siunattu ja paljon suurempia väärinkäytöksiä varmasti on päässyt läpi, mihin ei ole puututtu.

Suurempi huoli on sosiaaliturvan riittämätön taso. Niin sanotun perusturvan taso on kohtuulliseen elämiseen riittämätön erityisesti opiskelijoilla, työttömällä ja pientä työeläkettä tai peruseläkettä saavilla ihmisillä. Kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus on jäädyttänyt satojentuhansien eläkeläisten tulot. Niin sanottua leikattua eläkettä eli alennettua kansaneläkkeen pohjaosaa saa nyt noin 420 000 eläkeläistä. Kansaneläkkeen lapsikorotusten maksussa oleva lukumäärä on kääntynyt laskuun, ja leikattuja lapsikorotuksia maksetaan noin 17 000 eläkeläiselle.

Kansaneläkkeen pohjaosa, josta leikkausta lähdettiin toteuttamaan, oli 445 markkaa kuukaudessa. Nyt se on pienentynyt 237 markkaan kuukaudessa. Ensi vuoden leikkauksen määrää lehtitietojen mukaan harkitaan. Voimassa olevan lain mukaan leikkaus olisi 20 prosenttia eli 67 markkaa, jolloin pohjaosaa jäisi enää 160 markkaa kuukaudessa.

Eläkkeiden tasossa on huomioitava, että uudet yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeet ovat aikaisempaa pienempiä ja alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on vähentynyt. Myös voimassa olevien työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on laskenut. Voisi ajatella, että työolosuhteet ovat niin paljon parantuneet, etteivät ihmiset enää tule työkyvyttömiksi. Tämä on vain osatotuus, kun katsotaan, miten työkyvyttömyyseläkehakemusten hylkäysprosentit ovat kehittyneet tällä vuosikymmenellä. On muistettava, että osa työkykynsä menettäneistä on onneksi päässyt työttömyyseläkkeelle, niin että he eivät ole kaikki työkyvyttömyyseläkejonossa työkyvyttömyyseläkettä hakemassa.

Täällä on ollut keskustelua siitä, miten hylkäysprosentit ovat kehittyneet. Arvoisa puhemies! Haluan ne nyt 90-luvun osalta kertoa. Vuonna 1991 työkyvyttömyyseläkehakemuksista hylättiin 15,1 prosenttia, vuonna 1992 hylkäysprosentti oli 16, vuonna 1993 hylättiin 17,8 prosenttia, vuonna 1994 18,3 prosenttia, vuonna 1995 20,2 prosenttia, vuonna 1996 20,2 prosenttia eli sama kuin edellisenä vuonna, ja viime vuonna eli 1997 hylkäysprosentti oli 21,2.

Tämä kehitys on korutonta kertomaa siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeelle pääsy on vaikeutunut. On aivan turha väittää, että lääkärit eivät osaisi määritellä työkyvyttömyyden rajaa. Ne samat lääkärit ovat aikanaan pystyneet sen määrittelemään ja pystyvät varmasti myös nyt sen määrittelemään. Kysymys on ilman lainmuutosta tapahtuneesta työkyvyttömyyseläkkeelle pääsyn kiristymisestä. Minun mielestäni tämä asia on aika suuri oikeusturvakysymys niille eläkkeenhakijoille, joiden eläke hylätään.

Tässä tapauksessa on syytä asettaa myös se kysymys, miksi työkyvyttömyyseläkkeelle pääsy on kiristetty. Nimittäin, jos työkyvyttömyyseläkehakemus hylätään, henkilöllä on valitusmahdollisuus. Valituksen käsittely saattaa pahimmillaan kestää useita vuosia. Pahimmillaan saattaa käydä niin, että alkuperäistä hakemusta ei hyväksytä, mutta uusi hakemus, periaatteessa hyvin samoista sairauksista, hyväksytään, jolloin eläkkeenhakija menettää niin sanotun tulevan ajan oikeuden ja joutuu kärsimään elämänsä loppuun asti pienestä eläkkeestä. Eläkelaitoksilla ei ole tässä minkäänlaista vastuuta. Ne ovat tehneet päätöksensä, ne maksavat sen mahdollisesti huomattavastikin pienemmän eläkkeen, ja se, joka on joutunut tämän karun kohtalon kohteeksi, joutuu kärsimään ilman minkäänlaisia korvauksia, olemaan tavattoman

pienellä eläkkeellä. Näitä tapauksia on tullut yhä lisää.

Mielestäni eläkkeenhakijan oikeusturvaan tulisi myös eduskunnan puuttua nykyistä voimakkaammin. Ei voi olla oikein, että työkyvyttömyyseläkehakemuksen hylkäysprosentit kasvavat tätä luokkaa kuin ne nyt ovat kasvaneet.

Ed. H u o t a r i (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ed. Kuoppa mainitsi, että lääkärien määrittämän työkyvyttömyyden raja olisi yhä edelleen sama. Nythän työkyvyttömyyseläkkeelle päästään aivan toisin perustein kuin aikaisemmin, koska nykyisin arvioidaan jäljellä olevaa työkykyä. On tapahtunut olennainen muutos, kun aikaisemmin arvioitiin työkyvyttömyyttä ja nyt jäljellä olevaa työkykyä. Siinä on myös kaksi muuta perustetta, jotka vaikuttavat, eli ikä ja paikkakunnan työttömyystilanne.

Olen ed. Kuopan kanssa samaa mieltä siitä, että kiristynyt työkyvyttömyyseläkkeelle pääsy aiheuttaa ihmisten kannalta aika ikäviä tilanteita, koska valituskierrettä monetkaan eivät itse pysty aloittamaan. Sitten kansanedustajat ja muut ihmiset joutuvat näitä monimutkaisia papereita tekemään. Asia on jo kansalaisten oikeusturvankin kannalta ongelmallinen.

Ed. A l a - H a r j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Kuopalle haluan korjata hänen lausumaansa ed. Zyskovicistä. Ed. Zyskowicz on vaatinut tutkimusta, ei sosiaaliturvan romuttamista. Hän ei ole vaatinut, että pannaan väärinkäyttäjää kuriin, vaan että tutkitaan, miten paljon on mahdollista väärinkäyttöä, (Ed. Rinne: Sitähän tutkitaan koko ajan!) koska nyt tuntuu olevan tietoa myös julkisen tiedoston ulkopuolella. Meille jokaiselle on tullut sellaisia kommentteja, että jotkut ovat käyttäneet väärin yhteiskunnan varoja ja Kelan maksamia etuuksia, joten on aihetta tutkia vähän monialaisemmin kuin on tähän asti tutkittu. Sitä ed. Zyskowicz on vaatinut, ei sosiaaliturvan romuttamista eikä kuriin niitä, jotka käyttävät sitä väärin. Tietysti tätä kautta tulee kuria silloin, jos todetaan, että käytetään väärin Kelan varoja, mutta kyllä minusta tutkia voidaan eikä sillä ketään voi syyllistää.

Ed. J ä ä t t e n m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuoppa puuttui erittäin tärkeään asiaan eli työkyvyttömyyseläkkeiden hyllyn kasvuun. Haluaisin tähän lisätä toisen aspektin. Minuun ovat lääkärit hyvin paljon ot-

taneet yhteyttä siitä, että nimenomaan naispuolisilta työntekijöiltä, kuten yrittäjiltä ja maatalon emänniltä, vielä suhteessa enemmän eläkkeitä hylätään kuin miespuolisilta.

Esittäisinkin toivomuksen, että Kansaneläkelaitos tutkisi myös sitä, onko hylkäämisessä myös sukupuolisidonnaisuutta siten, että naisia syrjitään. Nimenomaan naiset, jotka ovat työntekijöitä, toimihenkilöitä, yrittäjiä tai emäntiä, saavat hylkyjä suhteellisesti paljon enemmän kuin miehet.

Ed. K u o p p a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain lyhyesti haluan todeta ed. Ala-Harjalle, että Kansaneläkelaitos, niin kuin muutkin eläkelaitokset, tutkii kaiken aikaa väärinkäytöksiä. Jos väärinkäytöksiä tulee ilmi, maksettuja etuisuuksia peritään takaisin tai muuten rangaistaan. Eivät nämä ole sellaisia asioita, joihin ei olisi puututtu. Kyllä näihin on jatkuvasti puututtu. Minä todella näen niin, että tässä on pikemminkin kysymys siitä, että haluttaisiin puuttua koko sosiaaliturvaan eikä niinkään siihen, että jotkut mahdollisesti käyttävät etuja väärin.

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksesta on valtuutettujen kannalta yllätyksellinen, jos näin voi sanoa.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota niihin asioihin, jotka ovat olleet valtuutettujenkin käsittelyssä. Lainsäädännön yhtenäistäminen ja selkeyttäminen on ollut jo usean vuoden toiveilistalla, kun valtuutetut ovat ilmaisseet tahtoaan sinänsä monimutkaisesta sosiaaliturvan toimeenpanosta. Toivonkin, että tämäkertainen valiokunnan mietintö saa hallitukset valmistelemaan lainsäädäntöä ja asetuksia tavalla, jotka johtavat nykyaikaisiin, luettavaan lakiteksteihin ja helpottavat sillä tavoin lain toimeenpanoa ja maksatusta.

Valiokunta on mielestäni aivan oikein ottanut kantaa ajankohtaisasiaan, johon jo ed. Kuoppa puuttui ja jota salikeskustelussa käsiteltiin. Kun on julkisesti epäilty, että Kelan toimeenpanemia maksatuksia käytettäisiin väärin, eli puhutaan sosiaaliturvan väärinkäytöksistä, pitää väitteelle luonnollisesti olla perusteet. Se, mikä Kela-organisaation keinoin saadaan selville, osoittaa kuitenkin, että viime vuosina se kehitys, joka näytti huolestuttavalta, on ollut menossa parempaan suuntaan. Tässä puhutaan nimenomaan Kelan puolelta tulleista väärinkäytösepäilyistä ja puhu-

taan niistä markkamääristä, jotka arviona esimerkiksi tälle vuodelle liikkuvat 12 miljoonan markan paikkeilla. On samaan hengenvetoon todettava, että nämä ovat todella Kelan epäilyjä ja asioita käsitellään poliisitutkimuksissa, oikeusistuimissa ja tietysti Kelan sisäisenäkin työnä. Vain osa tästä markkamäärästä osoittautuu sitten olevan väärinkäytöksiä, osa on inhimillisiä virheitä ja väärinkäsityksiä. Tässä mielessä asia ei näytä niin pahalta kuin keskustelussa on haluttu osoittaa.

Ymmärrän, että pääväite tässä keskustelussa on se, että Kela ei koskaan osaa arvatakaan, missä väärinkäytöksiä on. Tämän asian selvittäminen on todella vaikeaa. Siihen valiokunta on paneutunut eräällä tavalla, kun se ehdottaa, että viranomaisten tiedonkulkua tulisi huomattavasti parantaa, niin että tällaiset tapaukset saataisiin selville jo päätöksentekovaiheessa.

Haluan korostaa, että sosiaaliturvan väärinkäytökset ovat Kelan kannalta tuomittavia eikä niitä voi missään tapauksessa hyväksyä, mutta parempien käytäntöjen aikaansaamiseksi Kela ei yksin pysty ongelmaa ratkaisemaan. Siksi Kelan puolelta on esitetty, että valtioneuvosto tekisi laajan selvityksen, jossa olisivat kaikki sosiaaliturvaan liittyvät tahot mukana ja jossa selvittäisiin myös harmaan talouden ongelmaa, pimeitä markkinoita jne. Vain tätä kautta voimme saada todella sellaista aineistoa ja tietoa, että järjestelmää on mahdollista kehittää.

Korostan, että Kelan edun mukaista ei ole maksaa yhtään ainuttakaan sosiaaliturvan väärinkäytöstä. Jos näin tapahtuu, se aiheuttaa huomattavia työmääriä oikaisuineen, rahankulua ja organisaation tehostumusta, ja sellaista Kela ei luonnollisestikaan halua. Toivon, että valtioneuvosto välittömästi ottaa asian hoitaakseen ja asiassa päästään eteenpäin. (Ed. Ala-Harja: Ed. Zyskoviczin ehdotuksen mukaisesti!) — Välihuutoon ed. Zyskoviczin ehdotuksesta: Valtuutetut ovat toki lainsäädännön selkeyttämisestä ja käytettyjen menetelmien parantamisesta antaneet monet lausumansa, ja ne ovat myös olleet tiedossa laajemmin. Ei tässä kenenkään yksittäisestä ehdotuksesta suinkaan ole kyse.

Mielestäni aivan eri luokan ja eri mittaluokan asia onkin seuraava otsake ”Rahoituksen turvaaminen”, johon valiokunta varsin pinnallisesti kuitenkin mietinnössään puuttuu. Täällähän sanotaan: ”Valiokunta korostaa, että sosiaaliturvan rahoituksen tulee perustua nykyistä pysyvämmälle ja laajemmalle pohjalle.”

Tämä yleistoteamuksena on aivan oikea. Kela

kärsii jossakin määrin rahoituksen epävarmuuden tilasta, eikä se suinkaan parane ensi vuoden budjetissa, jossa Kelalle budjetin mukaisesti määrätään 500 miljoonan markan säästö. On mahdollista ymmärtää, miksi budjetissa näin sanotaan. Tiedossani on, että tästä käydään neuvotteluja, ja tuleekin käydä siitä, onko tämä tie oikea vai tuleeko meillä sosiaaliturvan ja Kelan rahoituksen pääsääntöisestä linjasta edelleen pitää kiinni. Kun Kela tarvitsee rahoitusta, se myös Takuurahaston kautta aina hoidetaan ja ihmiset saavat perusturvansa ja perustoimeentulonsa pelkäämättä sen keskeytymistä Kelan rahavaikeuksien takia. Tämä on asiana periaatteellinen ja iso kysymys, ja valtuutetut seuraavat hyvin tarkkaan, mihin tämän syksyn neuvotteluissa päästään ja miten Kelan rahoitus kokonaisuudessaan ensi vuodelle tulee hoidetuksi.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Puheenvuoronsa erässä osassa ed. Kuoppa otti täällä esille asian, joka on ollut meillä keskustelussa niin kauan kuin muistan, pian 12 vuotta, toisin sanoen Kansaneläkelaitoksen tekemä eläkehakemusten hylkäysprosentti ja se, että vaikka lääkäri, virkalääkärikin, ja useat sellaiset antavat selkeän viestin ja todistuksen siitä, että joku henkilö on työkyvytön ja eläkekelpoinen, niin Kansaneläkelaitoksen lääkärit eivät välitä siitä mitään, ja vaikka eivät näe lainkaan potilasta, tekevät hylkäävän päätöksen. Tämä on valtava ongelma ja on erityisen merkittävä sikäli, että täällä eduskunnassa ei ole saatu minkäänlaista hohtia eikä ohjailua, vaan tästä samasta asiasta soiteetaan suuta joka kerta, kun Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomus on täällä keskustelussa. Miten pitkään vie, kun tähän asiaan saadaan korjaus, sitä on vaikea sanoa.

Kun ed. Kuoppa luetteli näitä hylkäysprosentteja, ne saattavat vastata suhteessakin toteutunutta, mutta kun täytyy joskus olla rehellinen vaihteeksi, niin täytyy sanoa, että ehkä näiden vuosien aikana myös hakemuskäärät ottaen huomioon onnettoman työllisyystilanteen ovat kasvaneet ja näiden prosenttiluvut saattavat olla osin tästä nousseet. Minä en väitä, että näin olisi. Minä vaan esitin ilman, koska se ei ed. Kuopan puheessa tullut selville, mutta sillä ei ole mitään merkitystä. Jos ne ovat vielä vähentyneet, silloin tietysti tilanne on vielä surkeampi. Silloin asia on näin. Otin vain asian esille. Toivotaan vaan taas näin pyhän tullessa, että asiaan saadaan jossakin vaiheessa korjaus.

Rouva puhemies! Sitten totean tästä eläkeläis-

ten asemasta yleensä, että eläkeläisten tulotasoa verrattuna muiden ansiotasoon on 90-luvulla merkittävästi heikentynyt. Sitä tehdään erilaisia prosenttilaskuja, mutta eräs sellainen, jonka hiljattain kuulin, oli se, että eläkeläisten tulojen reaaliostovoima on laskenut lähes 5 prosenttia 90-luvulla, kun taas muiden tulonsaajien tulot ovat merkittävästi kasvaneet. En mene sanoamaan prosentteja, kuinka paljon kasvaneet, mutta merkittävästi. Sen me tiedämme varsin hyvin.

Tästä eläkeläisten onnettomuudesta on osa kyllä Ahon hallituksen ajalta, ei sitä kukaan kiistäkään, mutta osa on myös tältä ajalta, ja nämä asiat olisi pitänyt nyt jo korjata, koska talous pyörii täysillä ja maalla on mahdollisuus kompensoida nämä asiat, jotka aikanaan surkean laman aikana 90-luvun alkupuolelta jouduttiin toteuttamaan. Tämä on ongelmallinen asia, ja valitettavasti vaan eläkeläiset ovat poliittisesti niin heikkovoimainen osa-alue, jakautuvat eri poliittisiin puolueisiin, ovat uskollisia omille poliittisille puolueilleen, jotka eivät kuitenkaan heidän asioitaan aja. Näin ollen heillä ei ole paljon muuta mahdollisuutta kuin tietysti kansanedustajaa ottaa ovella hihasta kiinni ja sanoa, että tee nyt jotakin meidänkin puolestamme. Se on ainoa, mitä he voivat. He ovat tietyllä tavalla yhteiskuntaa vastaan näissä asioissa puolustuskyvyttömiä. Surkea tilanne joka tapauksessa, johon pitäisi saada korjausta, mutta sitä korjausta ei varmaan tänä päivänä eikä tältä puhujakorokkeelta puhumisesta kyllä löydy.

Rouva puhemies! Yksi asia, jota varten oikeastaan tänne tulinkin, joka on minulle hieman epämielinen, ed. Huumtaselle varmasti selkeä, ja se on tämä laboratoriotoinnin maksujen korvaaminen Kansaneläkelaitoksen, siis Kelan, varoista.

Meillähän on valtava määrä ja kasvava määrä erilaisia laboratorioita tässä yhteiskunnassa, jotka antavat lausuntoja, jotka ovat osin korvauskelpoisia. Nämä laboratoriot ovat automatisoituneet näiden viime vuosien aikana voimakkaasti ja nämä todelliset lausunto- ja tutkimusten tuotantokustannukset ovat romahtaneet hyvin vähään. Näin ollen pitäisi olla, että näitä myös kilpailutettaisiin keskenään, mutta näin ei ole. Kun Kelan korvauserusteet ovat jostakin vuodelta 89, jotakin sillä tavalla, ne ovat jääneet pahasti jälkeen. Toisin sanoen kun ei ole mitään kilpailuttamista, nämä ovat todellisia rahapankkeja nämä laboratoriot, jotka tekevät näitä lausuntoja. Saattaa olla, että periaatteessa Kelan korvaus saattaa olla moninkertainen todellisiin

kustannuksiin nähden. Sellaisiakin tapauksia on olemassa.

Toisin sanoen tähän laboratoriuopuoleen, josta jokin televisio-ohjelmakin oli hiljattain — minä en sitä katsonut, mutta minä puhun nyt erään ammatti-ihmisen yhteydenoton perusteella — laboratorioden keskinäiseen kilpailuun, yhteiskunnassa pitäisi kiinnittää huomiota ja huolehtia siitä, että yhteiskunta ja Kela ei nimenomaan näitä laboratorioita rahoita moninkertaisesti. Se on aivan samanlaista väärinkäyttöä, kuin mistä ed. Zyskowitz on aikanaan täällä puhunut. Ed. Zyskowitz on puhunut populistisesti ja kokoomuksen mainetta kirkastaakseen asioista, mutta vähän samanlaista väärinkäyttöä tietysti, että laboratoriot peräkövät sellaisten kustannusten perusteella korvauksia Kelalta, jotka eivät ole todellisia.

Näihin asioihin pitäisi herätä, ja ed. Ala-Harja jo heräsi ja pyytää vastauspuheenvuoroa. Pitäisi näihin asioihin herätä ja katsoa yhteiskunnan etua näissä asioissa.

Minä myönnän sen, rouva puhemies, että puhuin pikkasen, mikä on hyvin harvinaista, vähän, oraitten päälle, mutta joka tapauksessa minun näkemykseni varmasti on yhtä totuuden kanssa, johon kannattaisi ottaa kantaa.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus on hiukan ohentunut. Kelan tulevaisuudesta kuitenkin siinä todetaan 14.8.1997 annettu kannanotto, joka on mielestäni hyvin tärkeä, eli se, että Kansaneläkelaitos on yhteiskunnan omistama, se toimii eduskunnan valvonnan alaisena. Laitos on kansanvaltainen ja itsenäinen. Sillä on oma hallinto ja talous. Nämä peruspilarit tulee säilyttää.

Mehän tiedämme, että Kansaneläkelaitosta kohtaan on ollut ja on poliittista painetta, sen roolin ja aseman muuttamiseksi. Mielestäni eduskunnan tehtävänä on tämä paine torjua, ja valtuutetut ovat mielestäni olleet tässä hyvin aktiivisesti hyvällä tavalla liikkeellä kuluneen viime vuoden aikana. Toivon tätä myös tulevaisuudessa.

Edelleen, arvoisa puhemies, Kansaneläkelaitos on kokeillut toimeentulotuen ja muun sosiaaliturvan maksatusta. Se on ollut erittäin toimiva kokeilu. Ongelma on tietysti se, ettei se jatkunut. Tässä todellakin voi kysyä, miksi. Mielestäni se liittyy edelliseen kysymykseen.

Aivan oikein sekä valiokunta että tämä keskustelu ovat kiinnittäneet huomiota harmaaseen

talouteen ja siihen, että se on myös omiaan rauttamaan sosiaaliturvaa ja sen kertymistä. Mielestäni olisi asialle varsin hyväksi, jos myös kokoomusryhmän puheenjohtaja, kansanedustaja Ben Zyskowicz kiinnittäisi tähän asiaan erityistä huomiota.

Tiedonkulun kehittäminen terveen tietosuojan puitteissa on myös hyvin tärkeä asia. Tähän valtuutettujen puheenjohtaja, kansanedustaja Huuhtanen kiinnitti huomiota. Näin varmasti on, että sen tulisi kehittyä. Me tiedämme Suomessa monta yksittäistä tapausta, hyvinkin traagista, jolloin oikea tiedonkulku olisi pystynyt estämään tapahtuman toteutumisen. Mutta samanaikaisesti jokapäiväisessä elämässä sekä sosiaalisektorilla että terveydenhoidossa on tiedonkulun heikkous ikuinen ongelma. Se on myös resurssien hukkaamista ja estää oikeata ja tehokasta hoitoa ja asioiden toimeenpanoa.

Arvoisa puhemies! On kiinnitetty huomiota työkyvyttömyyseläkeasiaan, niin kuin joka vuosi, aivan oikein. Todella, niin kuin ed. Kuoppa totesi ed. Aittoniemelle, työkyvyttömyyseläkehakemukset laman aikana vähenivät. Siitä huolimatta hylkyjen määrä nousi. Ongelma on nyt, kuten ed. Aittoniemikin totesi, sitäkin suurempi. Nyt olemme uudessa tilanteessa, sekin on todettu, eli tilanteessa, että potilas tai asiakas tai henkilö ei siis pääse työkyvyttömyyseläkkeelle ilman kuntoutustutkimusta. Jos lääkäri toteaa työkyvyn alentuneen tai jäljellä olevan työkyvyn määrän liian alhaiseksi tai hän epäilee sitä, hänen on lähetettävä potilas työkyvyttömyyseläkettä ajatellen kuntoutustutkimukseen. Kuntoutustutkimuksessa määritellään jäljellä oleva työkyky.

Tämä on oman kokemuksen mukaan kuitenkin sellainen tilanne, jossa määrittäminen tapahtuu hyvin subjektiivisesti. Se on hyvinkin paljon käytännössä kiinni siitä lääkäristä, joka kuntoutustutkimuksen yhteenvedon suorittaa. Siinä on tietysti tapauskohtaisesti erilaisia toimijoita mukana, voi olla psykologi, fysioterapia, erilaiset specialiteetit, mutta yhteenvedon tekee yksi henkilö, ja tämän henkilön linjaukset usein vaikuttavat tilanteeseen eli se, mikä hänen johtopäätöksensä tulee olemaan.

On aivan oikein, että potilas pyritään kuntouttamaan, ennen kuin hänelle eläkepaperit käteen annetaan, mutta myös tässä asiassa on varmasti sisällöllistä kehittämisen paikkaa hyvin paljon. On selvää, että me jatkuvasti törmäämme ihmisiin ja tapauksiin, joissa aivan epäoikeudenmukaisesti kohdellaan valituskertojen jälkeen vuodesta toiseen asiakasta ja asianomaista eikä hä-

nen työkyvyttömyyttään tunnusteta. Se ehkä tunnustetaan mutta sitä ei tunnusteta. Arvoisa puhemies! On varsin ikävä todeta, että takana saattaa olla ihan periaatteellinen linjaus, että kun kerran on hylätty, ei voi myöhemminkään hyväksyä. Tämä on tietysti asia, josta on päästävä pois.

Lopuksi korvausasiaan, johon aivan oikein ed. Aittoniemi kiinnitti huomiota. Yhteiskunta maksaa esimerkiksi yksityisille laboratorioille jatkuvasti Kansaneläkelaitoksen määrittelemät korvaukset suoritetuista tutkimuksista. Ne ovat jääneet liian korkealle tasolle. Ne ovat suurempia kuin itse tutkimuksen aiheuttamat kustannukset, ja on aivan selvää, että silloinkin, kun Suomi oli erityisessä taloudellisessa lamassa, 90-luvun alussa, yksityisiä lääkärikeskuksia pitivät pystyssä laboratoriot. Laboratorioiden tuotto oli se, jolla nämä yritykset pysyivät pystyssä. Tähän olisi aivan aiheellista Kansaneläkelaitoksessa puuttua, katsoa, mikä on nykytilanne, ja lopettaa tämä mielestäni aivan turha veronmaksajien rahojen siirtäminen yksityisten yritysten voittojen lisäämiseen. Sitähän se käytännössä on.

Korvauskäytännössä on tietysti sellainen tilanne, niin kuin jo todettiin, että kun todelliset hinnat kilpailutetaan, myöskään potilaat eivät silloin joudu maksamaan enempää, vaikka Kelan korvaukset tavallaan määriteltäisiinkin uudelleen. Tämä olisi minun mielestäni erittäin tärkeä asia, siis saada tilanne normaalksi, terveeksi, ilman että potilaat kärsivät siitä.

Toinen asia, joka on vähemmän keskusteltu, on se, että maahamme on hankittu viime vuosien aikana varsin useita magneettitutkimuslaitteita, jotka ovat kalleudeltaan miljoonaluokkaa. Ne ovat siis hyvin pääomavaltaisia. Jos magneettitutkimuksen hinta on, sanokaamme, 5 800 markkaa, Kansaneläkelaitoksen maksama korvaus on tasoa 5 000 markkaa. Potilas itse maksaa siitä 800 markkaa.

On aivan oikein, että korvaus on sitä luokkaa, että yleensä potilas pystyy hakeutumaan siihen tutkimukseen. Se on erittäin tärkeää. Mutta toinen kysymys on se, mikä on se etiikka, että yhteiskunta maksaa tälle yksityiselle magneettitutkimusta harjoittavalle yritykselle sen laitteiston hinnan, koska joidenkin vuosien kuluttua toki tämä miljoonasijoitus on maksettu näillä tutkimuksilla. Tämän jälkeen laite jää tietysti sen yrityksen omaisuudeksi.

Tämä on mielestäni hyvinkin tärkeä kysymys. Jonkunlainen optio pitäisi kyllä itse maksajalle-

kin tähän asiaan toteutua, koska lopultakin tilanne on niin, että itse potilas ei käsittele 5 800:aa markkaa, vaan se 5 000 markkaa siirretään suoraan Kansaneläkelaitokselta yritykselle. Näin ollen tämäkin asia pitäisi loppuun saakka miettiä, mikä olisi oikea tapa tässä.

Tietysti pitää lähteä siitä, että potilaiden oikeus ja mahdollisuus saada näitä korkeatasoisia, tieteellisiä tutkimuksia on varmistettava, mutta toisaalta niin, että yhteiskunta ei kannata siitä epäoikeudenmukaisella tavalla liiallista taloudellista taakkaa.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. E l o : Puhemies! Aivan muutama huomio täällä käytettyihin puhevuoroihin.

Kansaneläkelaitos, kuten tiedämme, hoitaa suomalaisten perusturvaa. Kun suomalaisilla näyttää aika usein olevan ainakin tiedotusvälineissä se kuva, että Suomessa sosiaaliturvan taso on korkea, väittäisin kyllä, että perusturvan osalta suomalainen sosiaaliturva ei ole mitenkään ylimoitettu. Kukaan ei voi sitä väittää.

Tässä vielä varmistin ed. Huuhtaselta, että esimerkiksi keskimääräinen pelkkä kansaneläke on noin 2 500 markkaa kuukaudessa, jota ei kukaan voi millään syyllä väittää korkeaksi. Sen sijaan voidaan sanoa, että sekä ansiosidonnaisen eläketurvan että muun sosiaaliturvan osalta Suomi poikkeaa monista muista maista siinä, että meillä ei ole minkäänlaista kattoa ansiosidonnaiselle turvalle. Tämä koskee muun muassa meidän eläkejärjestelmäämme. Tänään viimeksi, puhemies, sain tiedon siitä, että noin 2,6 prosenttia parhaiten ansaitsevista eläkeläisistä saa eläkettä 8 miljardia markkaa vuodessa eli keskimäärin 250 000 markkaa vuodessa. Kun sitä vertaa perusturvan tasoon, voidaan sanoa, että on siinä huima ero. Minun mielestäni tämä on se asia, josta meidän suomalaisten pitää keskustella, onko meillä varaa tosiaan tällaiseen ansiosidonnaiseen turvaan paitsi eläkkeiden niin monien muidenkin etuuskien osalta ilman minkäänlaista kattoa.

Puhemies! Jos vielä katsotaan sitä, minkälainen meillä on sosiaaliturvan taso, ja verrataan muihin maihin, niin Euroopassa me olemme korkeintaan keskitasoa koko sosiaaliturvan osalta. Kun usein sanotaan, että alhainen sosiaaliturva olisi kilpailuetu muun muassa Suomelle, niin todettakoon nyt esimerkiksi, että tämän hetken

myllerryksessä Aasiassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Venäjällä ei voi ainakaan väittää, että näiden taloudelliset ongelmat johtuisivat sosiaaliturvan tasosta, koska näissä maissa sosiaaliturvaa ei juuri ole.

Puhemies! Täällä on myös puhuttu työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäämisestä. Aivan oikein ed. Kuoppa täällä osoitti ne prosenttiluvut, jotka ovat jatkuvasti nousseet, siis yhä enemmän on hylätty työkyvyttömyyseläkeanomuksia.

Puhemies! Kun ed. Aittoniemi peräänkuulutti sitä ratkaisua, niin minulla ja meidän ryhmämme sihteeristöllä on nyt kehittymässä yksi ratkaisu. Kun nyt Kelan tai työeläkelaitoksen lääkärit tekevät ratkaisun näkemättä potilasta, joka anoo työkyvyttömyyseläkettä, mikä mahdottomuus olisi, että esimerkiksi täällä Helsingissä olisi tai missä tahansa tässä maassa ulkopuolinen lääkäri tai lääkärikollegio, joka tekisi ratkaisun riippumatta työeläkelaitoksesta ja Kansaneläkelaitoksesta? Puhemies! Tarkoitukseni on tehdä tämän suuntainen lakialoite, joka tähtää puolueettoman lääkärikollegion arviointiin työkyvyttömyydestä.

Mitä tulee vielä eläkeiän nostamistarpeeseen, sitä en ole nähnyt. En ole nähnyt sitä järkeväksi, että tässä massatyöttömyydessä nostetaan eläkkeellejäämisikää, johon muun muassa työkyvyttömyyseläkkeiden lisääntyvä hylkääminen johtaa. Jos meillä on terve taloudellinen tilanne tai on työvoimapula, niin me voisimme nostaa todellista eläkkeellejäämisikää, mutta tässä se on väärä toimenpide. Monet suomalaiset nuoret ovat jääneet vaille työpaikkoja, kun on väkisin pyritty pitämään ihmisiä työelämässä, ihmisiä, jotka itse olisivat jo halunneet siirtyä eläkkeelle.

Puhemies! Ehkä lopuksi vielä kansaneläkkeen pohjaosan leikkaamisesta. Voidaan sanoa, että me täällä eduskunnassa olemme tehneet monia epäsuosittuja leikkauksia, karsintoja budjetteihin, mutta väittäisin, että kansaneläkkeen pohjaosan leikkaaminen näyttää olevan kaikkein epäsuosituin. Ja jotenkin ymmärrän sen. Monet kysyvät, joilta pohjaosa on leikattu, miten on oikeudenmukaisuuden laita, kun he ovat vuosikymmeniä maksaneet kansaneläkevakuutusmaksua ja eivät kuitenkaan kansaneläkettä koskaan saa. Minun mielestäni tämä on aiheellinen kysymys. Ainakin henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että tähän asiaan pitää palata, mahdollisesti jo vaalitaistelun aikana ja ainakin silloin, kun hallitusohjelmaa tehdään. Katsotaan, mitä pohjaosan osalta voidaan tehdä.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa puhemies! On pakko tulla puhujakorokkeelle puhumaan siitä syystä, että täällä on käytetty niin monenlaisia puheenvuoroja, joihin on pakko jotain sanoa.

Ed. Aittoniemen kanssa olen samaa mieltä läkeläisten asemasta ja pitkälti heidän kohtelustaankin, mutta onhan tämänkin hallituksen aikana kuitenkin nyt aloitettu taas tämän asiointilan korjaaminen.

Yhdyn myöskin ed. Elon näkemykseen siitä, että pohjaosan leikkaus on se kaikkein ongelmallisin asia, kaikkein eniten ihmisten kengässä hierittävä asia. Minäkin ymmärrän heitä erittäin hyvin, varsinkin niitä, joille se on jo kertaalleen yhteensovitettu heidän eläkkeeseensä ja ikään kuin toiseen kertaan leikataan nyt sitten pois. Se on minusta ollut erittäin ikävä ratkaisu.

Puysin alun perin puheenvuoron vastatakseni ed. Jäätteenmäen puheenvuoroon. Haluan nimittäin kertoa hänelle, että selvitys työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäämisestä silmälläpitäen sitä, hylätäänkö naisten eläkkeitä enemmän kuin miesten, on tehty muutama vuosi sitten. Olin siihen entisessä työssäni hieman vaikuttamassa, että tällainen tehtiin, koska on tällainen ed. Elon peräänkuuluttama puolueeton elin, joka antaa lausuntoja ylimmille tuomioistuimille. Se on tänä päivänä Terveystieteiden tutkimuskeskus. Aikaisemmin se oli Lääkintöhallitus.

Kannattaa muistaa, että työkyvyttömyyspäätösten tekeminen on asiakirjaprosessi. Olennaista siinä on se, että lääkäri kirjoittaa lääkärintodistuksen ja -lausunnon sillä tavalla, että toinen saman ammattialan harjoittaja ymmärtää potilaan tilan. Tässä on se suuri ongelma. Ongelman poistamiseksi on hyvin paljon tässä maassa tehty, mutta kun meillä on kuutisentoistatuhatta lääkäriä, jotka harjoittavat ammattia, voitte ymmärtää, että näiden todistusten kirjo on tietysti kovin suuri. Nythän on Työeläkelaitosten liiton edustajien välityksellä toteutettu erittäin suuri koulutusohjelma, jossa on pyritty juuri lääkäreitä kouluttamaan, että he oppisivat kirjoittamistavan ja tietäisivät, mitä tietoa pitää päätöksentekijälle välittyä, jotta päätöksentekijä saa mahdollisimman oikean kuvan tilanteesta.

Ei minusta ole mahdollista ajatella, että me Helsinkiin kokoaisimme yhden ainoan elimen, joka ratkaisisi nämä kaikki asiat ensimmäisessä vaiheessa, totta kai muutoksenhakujen jälkeen. Mutta pitää pyrkiä rakentamaan sellainen järjestelmä, jossa näitä muutoksenhakuja tarvitaan mahdollisimman vähän. Silloin sairaanhoitopiiri-

rikohtainen asioiden ratkaisu, moniammatillinen tiimi, joka tapaa potilaan ja arvioi hänen tilansa, on mielestäni se lähinnä paras ratkaisu. Sellaista on rakennettu pitkän aikaa. Se toimii joissakin paikoissa erittäin hyvin jo.

Ihailen kyllä joitakin edustajakollegoita, jotka pystyvät Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksesta kehittämään suuren sosialismikeskustelun ja sen, mikä on yhteiskunnan voimavarojen kustannettavaa ja mikä ei ole. Siinä toivoisi hieman kritiikkiä.

Arvoisa puhemies! Kertomuksesta totean vielä sen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on vakavasti kiinnittänyt huomiota siihen, että sosiaaliturvalainsäädäntö on hyvin monimutkainen. Se on osittain ristiriitainen. Siellä on monia epäkohtia. Olisi korkea aika pyrkiä nyt yksinkertaistamaan tämä ja kodifioimaan lainsäädäntöä.

Täällä on puhuttu sosiaaliturvan väärinkäytöstä; ja se on erittäin vakava ongelma. Eilen juuri Kelan valtuutettujen kokouksessa kuultiin siitä, että takaisinperintöihin joudutaan erittäin usein ja niitä on tehostettu. Sosiaali- ja terveysvaliokunta piti tätä oikeana kehityksenä.

Tiedonkulku viranomaisten välillä on ongelmallinen. Siinä on paljon parantamisen varaa, ja siinä on myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunta patistellut viranomaisia toimimaan siten, että nämä ongelmat, jotka tiedonkulussa vielä ovat, voidaan poistaa. Tämä on sekä kansalaisten että myöskin byrokratian etu.

Rahoituksen turvaaminen on tietysti kaiken a ja o. Kansaneläkelaitoksen tuloperusteiden vahvistaminen vuosittain erityislailailla ei ole kestävä ratkaisu, vaan tähän on syytä miettiä selvästi kattavampi ja pysyvämpi ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Viimeinen väärinkäyttöepäily keskusteltiin juuri eilen ja liittyi tietyllä tavalla sosiaaliturvan väärinkäyttöön. Se liittyi Kelan psykoterapiavarojen käyttöön. On esitetty vakava epäily siitä, että näitä varoja on käytetty koulutustarkoituksiin eikä terapiatarkoituksiin. Tämä on minusta vakava syytös ja asia on syytä selvittää perin pohjin.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

3) Ed. Kankaanniemen ja kymmenen muun edustajan allekirjoittama kirjelmä, joka sisältää muistutuksen valtioneuvoston jäsenen virkatoimen lainvastaisuudesta

Perustuslakivaliokunnan mietintö 6/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tiistaina 29 päivänä syyskuuta pidettävään täysistuntoon.

4) Hallituksen esitys laiksi maatalatalouden tuloverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys 69/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 23/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

5) Hallituksen esitys laiksi arvonlisäverolain 79 ja 85 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 33/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 24/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

6) Hallituksen esitys Australian kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 97/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 25/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys Israelin kanssa tulo- ja varalisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 98/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 26/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys laiksi väylämaksulain muuttamisesta

Hallituksen esitys 84/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 7/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys konttilaiksi sekä turvallisista konteista tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 86/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 8/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

—
P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.
—

Täysistunto lopetetaan kello 13.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

